Засідання РМО вчителів початкових класів
у режимі вебінару

29.01.2018 р. №2

Тема. Про готовність учителя початкових класів до роботи в умовах упровадження Концепції Нової української школи

Порядок денний

1.Про особливості початкової освіти в зв'язку з прийняттям у вересні 2017 р. Закону України «Про освіту».

2.Про остаточну версію проекту Державного стандарту початкової освіти.

3.Про проекти Типових освітніх програм для початкової освіти.

4.Про план заходів на 2017—2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»

5.Про деякі організаційні питання щодо підготовки педагогічних працівників для роботи в умовах Нової української школи

1. Про особливості початкової освіти в зв'язку з прийняттям у вересні 2017 р. Закону України «Про освіту».

Упровадження Закону України «Про освіту», який був прийнятий у вересні 2017 р., передбачає внесення змін і доповнень до низки чинних Законів України, що стосуються освіти. Більшість норм цього документу набрали чинності з дня наступного за днем його опублікування, а частина положень будуть вводитися поступово, про що сказано у розділі XII "Прикінцеві та перехідні положення". Звертаємо увагу педагогів початкової освіти до окремих положень і норм Закону, які безпосередньо пов'язані із сучасними змінами в початковій освіті.

Передусім звертаємо увагу на те, як у Законі сформульовано **мету освіти.**

Метою освіти є:

• *всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелек- туальних, творчих і фізичних здібностей; формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей;*

• *виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству;*

• *збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.*

У розділі I "Загальні положення" звертаємо увагу на низку термінів, які зумовлені ключовим терміном **освіта.** У початковій освіті, як і в інших рівнях, учні та інші особи, які навчаються за будь-яким видом та формою, є **вже здобувачами освіти**. У цьому зроблено

акцент на діяльнісну складову освіти – **учень не одержує, а вчитель не дає освіту, її учень має здобувати**.
Освіту учень здобуває не в навчальному закладі**, а в закладі освіти.**

У закладах освіти **здійснюється освітній процес** – *система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на його організацію, забезпечення та реалізацію.*

За новим Законом всі заклади освіти розподіляються за рівнями відповідно до Національної рамки кваліфікацій, у якій представлено опис 11 рівнів здобуття особою освіти.

Початкова освіта належить до першого рівня; *він визначає здатність особи виконувати прості завдання у типових ситуаціях у чітко визначеній структурованій сфері роботи або навчання, виконувати завдання під безпосереднім керівництвом іншої особи (ст. 36, п. 3).*

Початкова освіта здобувається, як правило, з 6 років, триває чотири роки і може здобуватися в окремих закладах освіти або у структурних підрозділах закладу освіти. (ст. 12, п. 3).

Навчання за програмами 12-річної школи розпочинається з 1 вересня 2018 р. Діти, яким на початок навчального року виповнилося 7 років, повинні розпочинати навчання цього ж навчального року (ст. 12, п. 4). Особи з особливими потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

У Законі розд. VI чітко і повно визначено категорії учасників освітнього процесу, їхні права, обов'язки, державні гарантії щодо освіти. *Учасниками є: здобувачі освіти; педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники; батьки здобувачів освіти; фізичні особи, які проводять освітню діяльність; інші особи, передбачені спеціальними законами та залучені до освітнього процесу у порядку, що визначається закладом освіти. (ст. 52, п. 1).*

У **сучасній ситуації розвитку школи набуває особливої ваги стимулювання педагогів до творчої праці, розширення можливостей для професійного розвитку.**

Тому з-поміж пунктів ст. 54 виділяємо *права вчителя на:*
– академічну свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково-педагогічну та наукову діяльність, вільний вибір форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі; – педагогічну ініціативу;
– розроблення та впровадження авторських програм, проектів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання;
– вільний вибір освітніх програм, форм навчання, закладів освіти, установ і організацій, інших суб'єктів освітньої діяльності, здійснюють підвищення кваліфікації та перепідготовку педагогічних працівників.

Визначені у Законі права та обов'язки батьків здобувачів освіти посилюють їхню відповідальність за якість навчання дітей і дещо розширюють можливості участі в організації освітнього процесу, утверджують необхідність педагогіки партнерства (учителі-батьки-учні-громада).

Зокрема, у положеннях статті 55 відображено права батьків:
– обирати заклад освіти, освітню програму, вид і форму здобуття дітьми відповідної освіти;
– брати участь у розробленні індивідуальної програми розвитку дитини та/або індивідуального плану;

– сприяти виконанню дитиною освітньої програми та досягненню нею передбачених у програмі результатів навчання.

Новим є положення, що Стандарт освіти розробляється відповідно до Національної рамки кваліфікацій. (ст. 32).

У Стандарті визначено:

– вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня;

– загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти;

– інші складники, передбачені спеціальними законами (ст. 32).

У початковій школі освітній процес може організовуватися за двома циклами (1–2 і 3–4 класи), поділ на які здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей.

На основі стандарту створюються різні види програм: освітні програми; типові освітні програми, корекційні, наскрізні освітні програми. (ст. 33, п. 1–4).

Освітні програми розробляються закладами освіти, науковими установами, іншими суб'єктами освітньої діяльності та затверджуються відповідно до цього Закону та спеціальних законів.

Освітні заклади можуть використовувати **типові програми,** які затверджує МОН України, або інші освітні програми, які розробляються відповідно до цього Закону та спеціальних законів (ст. 33, п. 3). **Освітні програми можуть мати корекційно-розвитковий складник для осіб з особливими освітніми потребами. (ст. 33, п. 4).**

Педагогічна рада закладу освіти схвалює освітню програму закладу, її затверджує керівник. На основі освітньої програми заклад освіти складає та затверджує навчальний план, що конкретизує організацію навчального процесу.

Сутність результатів навчання майже збігається із загальним визначенням **терміна компетентність.** *Це – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та / або подальшу навчальну діяльність. (розділ 1, п. 15).*

У Законі визначено перелік ключових компетентностей, які необхідні кожній людині для успішної життєдіяльності і якими вона повинна оволодіти по завершенню повної загальної середньої освіти.

Зокрема, вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівнос- ті, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність; інші компетентності, передбачені стандартом освіти. **Порівняно із переліком ключових компетентностей у ДС 2011 року тут бачимо дві нові – інноваційність і екологічна компетентність, конкретизовано зміст громадянської та соціальної компетентностей, що впливає з концепції Нової української школи.**

Новим результатом освіти **є наскрізні вміння:**

читання з розумінням; уміння висловлювати власну думку усно і письмово; критичне та системне мислення; здатність логічно обґрунтовувати свою позицію; творчість, ініціативність; вміння конструктивно керувати емоціями; оцінювати ризики, приймати рішення; розв'язувати проблеми; здатність співпрацювати з іншими людьми. (ст. 12,п. 1)

У Стандарті визначені **обов'язкові результати**, а в освітніх програмах **– очікувані. Результати навчання здобувачів освіти на кожному рівні повної загальної середньої освіти** оцінюються шляхом **державної підсумкової атестації,** яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством, зокрема у формі зовнішнього незалежного оцінювання.

Державна підсумкова атестація здобувачів початкової освіти здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та / або якості освіти. Порядок, форми проведення і перелік навчальних предметів, з яких проводиться державна підсумкова атестація, визначає центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки (ст. 12, п. 8).

З метою гарантування якості освіти **передбачено три системи її забезпечення**: внутрішня (в закладах освіти), зовнішня (стандартизація, ліцензування, ЗНО, моніторинг, атестація педагогічних працівни- ків та ін.), діяльність органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти (розділ V, ст. 41, п. 1, 2).

У внутрішній системі забезпечення якості освіти керівник закладу *здійснює організацію освітнього процесу та здійснення контролю за виконанням освітніх програм; функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти створює умови для здійснення дієвого та відкритого громадського контролю за діяльністю закладу освіти. (ст. 26).*

Відкритість і прозорість інформації про освітній процес також сприяють якості освіти, *тому у Законі передбачено низку вимог щодо цього процесу. Зокрема, заклади освіти у загальнодоступних ресурсах інформують:*

– про освітні програми, що реалізуються в закладі освіти та перелік освітніх компонентів, що передбачені відповідною освітньою програмою; додаткові освітні послуги;

– про мову освітнього процесу; матеріально-технічне забезпечення;

– результати моніторингу якості освіти та ін. (ст. 30).

2.Про остаточну версію проекту Державного стандарту початкової освіти

На початку грудня 2017 р. МОН узгодило остаточну версію проекту Державного стандарту початкової освіти**.** Невдовзі його мають ухвалити на засіданні Кабінету Міністрів. Текст цієї версії відрізняється від тої, яку “Нова українська школа” аналізувала в серпні в матеріалах для вчителів і батьків.

Зараз Стандарт погоджується з міністерствами та іншими інстанціями. **Це повторне погодження**, адже після ухвалення нового закону “Про освіту” були внесені зміни.

Зараз проект перебуває на погодженні в Мін’юсті, після чого його спрямують у Кабмін. Тобто невдовзі матимемо новий Держстандарт початкової освіти.

Які саме зміни було внесено внаслідок ухвалення закону?

Внаслідок ухвалення закону «Про освіту» автори повернулися до первинного задуму: **те, що закон називає обов’язковими результатами навчання, а в серпневій версії називалося загальними очікуваними результатами (ЗОРи), залишається в тілі документу, а пакет конкретних очікуваних результатів (КОРи) опускається на рівень типових освітніх програм**.

Типові освітні програми були **укладені за галузями**, окремими частинами (колишні КОРи, а тепер – очікувані результати навчання). Це потрібно для того, **щоб кожен авторський колектив чи вчительська спільнота могли на цій підставі створювати власні рішення**: інтегрувати що завгодно з чим завгодно в яких завгодно комбінаціях.

У Стандарті і Типовій програмі про інтегровані рішення тільки йдеться як про бажану можливість, але самі вони з'являються вже на наступному кроці – бо їх може бути багато. Якщо вони базуються на Типовій освітній програмі, то їх не треба ніде затверджувати (*за законом "Про освіту", таку програму може затвердити Педагогічна Рада – ред.*).

Автори зараз створюють електронний конструктор, який дозволятиме моделювати навчальні програми й на першому рівні визначати, чи відповідають вони Стандартові. Для цього потрібні індекси, але така нумерація необхідна для полегшення пошуку, і лише для планування у роботі вчителя.

Закон визначив перелік компетентностей, подібний до європейського першоджерела (*"Рекомендації Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя" – ред.*), їх одинадцять. У загальній частині Стандарту визначили, як ці ключові компетентності можуть бути реалізовані на рівні початкової школи.

У Стандарті є пряма вказівка, що **обов'язкові результати можуть досягатись раніше або пізніше закінчення певного рівня навчання**.

Компетентнісний потенціал кожної освітньої галузі дозволяє розвивати всі ключові компетентності. Не так – що компетентність іноземних мов розвивається тільки на іноземній мові, або математична – тільки на математиці.

Проект Стандарту, який є остаточною версією для затвердження, розміщений на сайті ОРМК та на сайті НУШ з коментарями авторів.

3. Про проекти Типових освітніх програм для початкової освіти.

У грудні 2017 р. на сайті МОН були розміщені для обговорення проекти Типових освітніх програм. Ознайомитися з проектами можна на сайті НУШ і МОН. Розміщені вони також і на нашому сайті.

Також для громадського обговорення МОН було запропоновано Стандарт професійної діяльності учителя початкових класів, проект **Концепції розвитку педагогічної освіти.** Проекти цих документів слід обговорити на засіданнях шкільних МО.

4. Про план заходів на 2017—2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»

Постановою КМУ № 903-р від 13.12.2017 року затверджений план заходів на 2017—2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»

У плані передбачено такі заходи. Зокрема,

1.**Розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проект Державного стандарту початкової освіти** у I квартал 2018 р.;

2. **Розробити типові освітні програми відповідно до нових державних стандартів, зокрема:**

1) типові освітні програми початкової освіти.

МОН, Національна академія педагогічних наук (за згодою).

II квартал 2018 р.;

3. **Розробити, апробувати та запровадити навчальні програми на основі нового Державного стандарту початкової освіти:**

освітні програми за новим Державним стандартом початкової освіти: 1 клас з 1 вересня 2018 р.; 2 клас з 1 вересня 2019 р.; 3 клас з 1 вересня 2020 р.; 4 клас з 1 вересня 2021 року.

МОН, Національна академія педагогічних наук (за згодою).
Протягом 2018—2021 років.

4. **Підготувати нові підручники та інші навчальні матеріали, а також забезпечити**: підготовку та видання підручників (враховуючи етап апробації): для 1, 5, 10 класів у IIIкварталі 2018 р.; для 2, 6, 11 класів у III кварталі 2019 р.; для 3 та 7 класів у III кварталі 2020 року.

МОН, Національна академія педагогічних наук (за згодою).
Протягом 2018—2020 років.

5. **Удосконалити навички вчителів початкової школи шляхом:**

1)підготовки тренерів, які допомагатимуть вчителям застосовувати в роботі принципи Нової української школи

МОН.
Протягом 2017—2021 років;

3) підвищення кваліфікації вчителів початкової школи щодо впровадження нового Державного стандарту початкової освіти.

МОН.
Протягом 2017—2018 років.

3**) розроблення та запровадження обов'язкового курсу для всіх педагогічних працівників щодо особливостей роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в рамках інклюзивного навчання.**

МОН, Національна академія педагогічних наук (за згодою).
III квартал 2018 року.

7. **Розробити:**

1) професійні стандарти педагогічної діяльності вчителя початкової школи.

МОН, Національна академія педагогічних наук (за згодою).
I квартал 2018 р.;

8. **Забезпечити професійний розвиток вчителя і керівника школи шляхом:**

1) розроблення нової процедури атестації вчителя та керівника школи.

МОН, Національна академія педагогічних наук (за згодою).
III квартал 2018 р.;

2) **схвалення процедури визнання різних форм професійного розвитку у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників.**

МОН, Національна академія педагогічних наук (за згодою).
III квартал 2019 р.;

2**) підготовки методичних матеріалів та навчання вчителів щодо особливостей організації нових форм початкової освіти**.

МОН, Національна академія педагогічних наук (за згодою).
Протягом 2017—2018 років.

2) **провести перший цикл моніторингового дослідження стану сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи.**

МОН, Український центр оцінювання якості освіти.
II квартал 2018 р.;

1**) сформувати політику та розробити механізм підвищення соціального статусу вчителя на основі системи добровільної сертифікації.**

МОН, Мінсоцполітики,Мінекономрозвитку.
IV квартал 2018 р.;

22. **Розробити національну електронну платформу "Нова українська школа", зокрема:**

3) **розробити та запровадити дистанційні курси для підвищення кваліфікації вчителів для початкової школи протягом II кварталу 2018 р.; для базової школи протягом III кварталу 2020 року.**

МОН, Національна академія педагогічних наук (за згодою).
Протягом 2018—2027 років;

23. **Створити нове освітнє середовище шляхом:**

1) розроблення методичних рекомендацій щодо організації освітнього середовища у шкільних приміщеннях.

МОН.
II квартал 2018 р.;

2) розроблення стандартів щодо створення освітнього середовища для дітей з особливими потребами, подолання архітектурних бар'єрів.

МОН, Київська міська, обласні держадміністрації.
Протягом 2018 року;

3) облаштування шкіл меблями, обладнанням і дидактичними матеріалами, необхідними для впровадження компетентнісного навчання.

Київська міська, обласні держадміністрації.
Протягом 2018—2020 років.

5.Про деякі організаційні питання щодо підготовки педагогічних працівників для роботи в умовах Нової української школи

Відповідно до Плану заходів на 2017 - 2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ видало НАКАЗ № 34 від 15 січня 2018 року «**Про деякі організаційні питання щодо підготовки педагогічних**
працівників для роботи в умовах Нової української школи»

Міністерство освіти і науки визначило дати проходження курсів з підвищення кваліфікації вчителями Нової української школи, які візьмуть перші класи у 2018 році.

Керівники Інститутів післядипломної освіти **з 20 січня до 15 лютого** повинні **підготувати тренерів для підвищення кваліфікації вчителів НУШ**. Списки таких тренерів мали бути сформовані до 17 січня.

На **першому етапі** МОН рекомендує **з 15 лютого до 6 березня провести настановчу очну сесію** з підвищення кваліфікації педагогів НУШ, **у березні–квітні – другу очну сесію**, а в **травні–червні – підсумкову очну сесію**.

Також **з 1 лютого вчителі мають розпочати проходження обов'язкового**дистанційного курсу.

Другий етап підвищення кваліфікації для вчителів, які візьмуть перші класи у 2019 році, має розпочатись **1 вересня цього року.**

Окрім того, **пройти курси з підвищення кваліфікації рекомендовано**заступникам директорів з навчально-виховної роботи у початкових класах та вчителям фізкультури та мистецтв, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 навчальних роках.

Міністерством освіти **затверджено типову освітню програму організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти**.

Освітня програма розроблена для вчителів початкових класів закладів освіти різних типів і форм власності.

Метою типової освітньої програми є підвищення методичного та практичного рівнів професійної компетентності вчителів 1-х класів щодо реалізації завдань Державного стандарту початкової освіти.

Автори програми підвищення кваліфікації зазначають, що її актуальність полягає в необхідності підготовки вчителя Нової української школи до реалізації освітньої політики держави шляхом опанування новітніми практиками, технологіями, методиками, формами, методами професійної діяльності на засадах інноваційних освітніх підходів.

Розробники також наголошують, що головною ідеєю підвищення кваліфікації вчителів початкової школи є ***забезпечення самовдосконалення слухачів на основі активізації їхньої базової освіти,*** набутого професійного та життєвого досвіду, соціальних запитів держави щодо ефективного виконання посадово-функціональних обов'язків.

Зміст типової освітньої програми, зокрема цілісний і системний добір модулів і тем, ураховує особливості професійної діяльності вчителя Нової української школи.

Програма передбачає очно-дистанційну форму навчання.

Дистанційна форма навчання відбуватиметься шляхом проходження учасниками дистанційного курсу.

Очна форма навчання організовуватимуться обласними Інститутами післядипломної педагогічної освіти шляхом проведення тренінгових і практичних занять, інтерактивних лекцій, дискусій, конференцій та самостійної роботи у вигляді моніторингу та оцінки результатів пропонованих освітніх змін.

Освітня програма передбачає обов'язкову і вибіркову частини. Обов'язкова частина складається з очних сесій (60 год.) та дистанційного курсу (60 год.) і охоплює фахові навчальні модулі.

Вибіркова частина передбачає вільний вибір модулів в очному, очно- дистанційному або дистанційному форматах з урахуванням індивідуальних потреб педагогів загальною кількістю годин - 30 академічних годин.

Тобто, навчальний план типової освітньої програми передбачає 150 академічних годин, з яких 120 академічних годин – обов'язкова складова, і 30 академічних годин – вибіркова складова.

Під час третьої сесії відбуватиметься презентація авторського творчого продукту (проектів, технологічних портфоліо, навчально-методичних розробок, модельних програм та ін.). За успішного виконання програми учасник отримає відповідний документ.

Програмою також визначений план-графік навчальної програми, що визначає період навчання, кількість годин, модулі, основні теми, поняття тощо.

На сайті студії онлайн-освіти EdEra (за посиланням: https://ed-era.com/nus) стартувала реєстрація на **обов'язковий «Онлайн-курс для вчителів початкової школи»**, які навчатимуть 1-й клас з вересня 2018 року. Наразі, зареєструвавшись, можна ознайомитися зі структурою курсу, функціоналом платформи, а також вступними роликами лекторів, які читатимуть матеріал.Навчання на курсі має початися одразу після затвердження КМУ нового Державного стандарту початкової освіти. Про порядок і дату старту навчання буде повідомлено додатково.

Онлайн-курс відкритий для всіх бажаючих. Тобто кожен вчитель, який хоче опанувати методики компетентнісного навчання, або, наприклад, батьки школярів, можуть пройти навчання. У разі успішного закінчення курсу вони отримають електронний сертифікат. Успішність оцінюватиметься за виконання теоретичних і практичних завдань, що отримуватиме слухач під час навчання. Наявність сертифікату обов'язкова для вчителів, що навчатимуть 1-й клас з вересня 2018 року. Він зараховуватиметься як підвищення кваліфікації.

Курс складається із 6 модулів. Серед тем – Державний стандарт початкової освіти, управління класом, методики компетентнісного та інтегрованого навчання, інклюзивна освіта.

Навчання на онлайн-платформі ед-ера варто уваги і тих, вчителів, які будуть викладати англійську мову, музику, фізкультуру у 1 класі з 1 вересня 2018 р. А також всі учителів початкових класів, заступників директорів, які будуть контролювати роботу початкової школи.